

Työ ja turva -osasto/PV/ea

1.4.2020

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain, työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esityksen mukaan työttömyysetuuden maksamisen käynnistymisen yhteydessä asetettavalta omavastuuajalta maksettaisiin työttömyysetuutta peruspäivärahana, ansiopäivärahana tai työmarkkinatukena. Valtio vastaisi omavastuuajalta maksettavan työttömyysetuuden rahoituksesta. Lisäksi palkansaajan sekä yrittäjän perheenjäsenen työssäoloehto lyhennettäisiin ja lomautuksen perusteella maksettava työttömyyspäiväraha ei kuluttaisi työttömyyspäivärahan enimmäismaksuaikaa.

Muutosten taustalla on työmarkkinakeskusjärjestöjen 18.3.2020 tekemä esitys hallitukselle toimenpiteistä yritystoiminnan, työllisyyden ja toimeentulon turvaamiseksi koronaviruksen aiheuttamassa talouden kriisissä. SAK pitää esityksessä tärkeänä, että erityisesti lomautussäännösten helpottuessa työttömäksi jäävien toimeentulo turvataan työttömyysturvaa parantamalla. Kaikilla lomautetuilla tulee olla oikeus työttömyysturvaan ja saada etuus mahdollisimman nopeasti.

Viiden omavastuupäivän poistaminen kaikista työttömyysetuuksista on SAK näkemyksen mukaan erittäin kannatettavaa. Etuuden saaminen tässä tilanteessa jo ensimmäisestä työttömyyspäivästä lähtien on hyvin kohtuullista. Se korvaa silti vain osin koronaepidemian vuoksi irtisanottujen tai nopeasti lomautettujen työntekijöiden menetettyä palkkaa.

Valtion sitoutuminen omavastuupäivien rahoitukseen helpottaa työttömyysturvajärjestelmän kykyä selviytyä etuuksien maksamisesta. Lomautettujen suuren määrän vuoksi tämä ei todennäköisesti tule kuitenkaan riittämään, vaan valtion apua tarvitaan jatkossa myös peruspäivärahan suuruisella osuudella lomautuspäivärahoissa. Tältä osin Työllisyysrahasto on lähettänyt asiasta jo vetoomuksensa.

Työttömyyspäivärahoihin liittyvät muut muutokset, työssäoloehdon lyhentäminen 13 viikkoon ja päivärahan maksun enimmäisaika ei kulu lomautetuilta, ovat työmarkkinajärjestöjen esityksen mukaisia. Kaikkia apua tarvitsevia kohderyhmiä ei työmarkkinajärjestöjen pikaisen kriisisopimuksen yhteydessä kuitenkaan osattu vielä arvioida. Nopeasti edennyt kriisitilanne ja lomautettujen määrän huima kasvu ovat ylittänyt kaikki ennako-oletukset. Lomautusten lisäksi työntekijöitä myös irtisanotaan ja useiden osa-aikaisten työtunnit ovat loppuneet kokonaan.

Työ ja turva -osasto/PV/ea

1.4.2020

Jos hallituksen esitys jättää nyt muutosten tavoitteena olevia työntekijöitä työttömyysturvan parannusten ulkopuolelle, on tämä huomioitava mahdollisella jatkotyöllä.

Työttömyysturvamuutokset ovat työmarkkinajärjestöjen yhteisen näkemyksen mukaan osa kokonaisuutena. Työttömyysturvalainsäädäntöä koskevat muutokset tulisi näin ollen kulkea yhteisessä linjassa työsopimuslain muutosten kanssa. Eri lainsäädäntömuutokset toteutetaan kuitenkin erillisinä ja tämä tuottaa erilaisia voimassaoloaikoja.

Työsopimuslain muutokset on nyt vahvistettu olevan voimassa 30.6. saakka ja kaikkien nopeasti lomautettujen työntekijöiden pitäisi päästä työttömyysturvamuutosten piiriin. Hallituksen esityksessä olevan 6.7. siirtymäsäännöksen perusteella kaikilla ennen 30.6. lomautetuilla tulee olemaan lyhyempi työssäoloaika ja omavastuupäivät poistetaan. Työttömyyspäivärahan enimmäisaika kuluu kuitenkin jo 1.7. lähtien, sillä tämä muutos ei pidä sisällään siirtymäsäännöstä. Näin ollen muutos ei enää juurikaan koske kesäkuun lopulla lomautettuja. Enimmäisajan kulumisen osalta tulee vielä harkita siirtymäsäännöstä esim. heinäkuun loppuun saakka.

Hallituksen esitystä on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä hyvässä yhteistyössä eri tahojen kesken. Kaikkia yksityiskohtia ei kuitenkaan ole näin nopealla aikataululla pystytty ratkaisemaan parhaalla mahdollisella tavalla. Väliaikaiset työttömyysturvan muutokset tuottavat väistämättä lisätyötä myös etuuden maksajille. Toimeenpanon yksinkertaistamiseksi ja etuudenmaksun sujuvoittamiseksi tehtäviä muita ratkaisuja on tämän hallituksen esityksen jälkeen jatkettava. Keskusteluissa on ollut mm. ennakkomaksun kehittäminen ja palkanmäärittelyn yksinkertaistaminen. Myös toimeenpanoon liittyvä valtion 20 miljoonan euron tuki työttömyyskassoille on tulossa erilliseen valmisteluun.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot

Sosiaaliasioiden päällikkö Pirjo Väänänen, SAK ry, pirjo.vaananen@sak.fi